

vergeet
dementie
onthou mens

een dementievriendelijke
samenleving start in je hoofd

Nieuwsbrief Juli–Augustus 2023

Mensen met Dementie in Groningen

www.mensenmetdementiegroningen.nl

info@mensenmetdementiegroningen.nl

Inhoud (en nog meer wetenswaardigheden)

- *Uit de praktijk* - Familie participatie leeft
- *Uit de praktijk* - Tot de dood jullie scheidt - over plichtsbesef mantelzorg
- Mantelzorgveteraan - Praten met en niet over mensen met dementie
- Zorgen om de ouderenzorg. Ouderen op de drempel van langdurige zorg - Advies Raad van Ouderen
- Kabinet steekt structureel 49 miljoen in samenwonen jong en oud
- Met de stroom mee - 3 transities naar een duurzaam en adaptief stelsel van zorg en ondersteuning - Advies Raad voor Volksgezondheid en Samenleving
- Heeft u een kamer over in huis? Mijn Woongenoot brengt generaties samen
- Project 'Veur mekoar en mit mekoar' voor Groningse domeinoverstijgende zorg
- Elke regio telt - Een nieuwe aanpak van verschillen tussen regio's
- De clientondersteuner - taken - onafhankelijke ondersteuner
- MantelzorgNL pleit voor het handhaven abonnementstarief WMO
- De woonomgeving van de toekomst - Kiezen moet kunnen - ook voor ouderen
- Technologie bij dementie thuis - Top 10 effectief bewezen vanuit de praktijk
- Slim-O-theek in gemeente Eemsdelta en Groningen
- Activiteiten Breinbieb in Forumbibliotheken De Wijert en Haren—juli 2023
- Breinbieb activiteiten- Biblionet in Bedum, Delfzijl, Hoogezand en Veendam
- ZorgzaamWonen congres - Bouwen aan Zorgzame buurten - 28 september 2023
- Inschrijving ZorgSaamWonen Award 2023 is geopend
- *Kleinschalig wonen uitgelicht* - Geef dorpen meer grip op eigen woningbouw *Theater/film* - Theatervoorstelling 'De dementie van Jet en Harrie'
- Gratis lezing "De Dag door met dementie"
- *Technologie Tip* - Amstelring wijkzorg start met beeldzorg
- *Het lezen waard* - Kwaliteit van bestaan voor bewoners én begeleiders - Gijs van Gemert

Deze nieuwsbrief is een uitgave van *Mensen met Dementie in Groningen*. Deze verschijnt 10 a 12 keer per jaar. Voor vragen over de nieuwsbrief of het aanleveren van nieuws, stuur een mail. De tekst mag worden overgenomen (graag met bronvermelding). Als u deze niet meer wilt ontvangen, stuur dan een mail waarna u een bevestiging krijgt.

vergeet
dementie
onthou mens

een dementievriendelijke
samenleving start in je hoofd

Tip!

Uit de praktijk—Familie participatie leeft

Vertrouwen is de basis van een goede samenwerking tussen familie en zorgprofessionals. Dat bleek uit onderzoek over familieparticipatie van Nina Hovenga. Ze ging er over in gesprek met de deelnemers aan de Thematafel Familieparticipatie.

Het onderwerp familieparticipatie lééft, ook dat ondervond ook Nina. Ze deed onderzoek naar de spanningen die familie kan ervaren in de samenwerking met zorgmedewerkers. Zo blijven wederzijdse verwachtingen volgens familie vaak onbesproken. En dat brengt soms onzekerheid met zich mee. Ook geeft familie aan dat het vaak best lastig is om tijdens hun bezoek even in gesprek te gaan met een zorgmedewerker. Ze voelen zich bezwaard om dan tijd van zorgmedewerkers te vragen, omdat ze ook zien dat zorgmedewerkers vaak druk zijn. Ook ervaren ze dat ze zelf vaak het initiatief voor een gesprek moeten nemen.

Suggesties om de praktijk te verbeteren

“Aan zorgmedewerkers die aan het onderzoek meededen hebben we vervolgens gevraagd of zij de spanningen die familie ervaart herkenbaar vinden en wat dat vervolgens betekent voor de praktijk. Of welke verbetermogelijkheden zij zien: “Nu jullie weten welke spanningen familie ervaart, welke verbeter-ideeën roept dat bij jullie op

Leuke momenten delen

Mariska Bakker, medewerker Zorg en Welzijn bij Tangenborgh, probeerde met collega's de interventie 'positief rapporteren' uit. “Met collega's en familie zijn we in gesprek gegaan over punten waar ze tegenaan lopen. Daar kwam bijvoorbeeld uit dat de stap om een gesprekje aan te gaan soms best wel groot is en dat wilden we laagdrempeliger maken. Familie geeft ook aan dat er soms pas contact is als er iets niet goed is gegaan, bijvoorbeeld bij kwijtgeraakte was. En dat er weinig positieve dingen naar voren komen om een luchtiger gesprek te voeren met zorgmedewerkers. Vandaar dat we met positief rapporteren zijn begonnen.” Deze interventie komt erop neer dat je ook leuke momenten – denk aan de Sinterklaasviering, samen koffiedrinken of ontroerende interactie tussen bewoners – deelt met familie. Bijvoorbeeld in de vorm van foto's, verhalen, uitspraken of tekeningen.

Verhalenbundel Familieparticipatie

De Verhalenbundel Familieparticipatie bevat ervaringsverhalen over interventies.

Elkaar scherp houden en inspireren

Annemaaike Muurling, sociaalpedagogisch hulpverlener bij Patyna, is enthousiast over de verhalenbundel en deelde hem uit aan collega's. Een team heeft er voor gekozen om familie als agendapunt op het teamoverleg te zetten, met het idee om het vast terug te laten komen en niet alleen wanneer er iets speelt. En eigenlijk merk je dat, door er alleen al regelmatig met elkaar over te praten, je elkaar al inspireert.”

Bron en meer info op <https://www.umcg.nl/w/thematafel-familieparticipatie-20-maart-2023>

Tip!

Uit de praktijk – Tot de dood jullie scheidt – over plichtsbesef mantelzorg

Trudy zorgt al jaren voor haar man Henk die dementie heeft. Ze trouwden toen ze begin twintig waren en kregen 3 kinderen. Het huwelijk van Trudy en Henk begon heel goed, maar toen de kinderen het huis uit waren groeiden ze steeds meer uit elkaar. Trudy was een actieve vrouw, ging er veel op uit met vriendinnen, zat bij verschillende verenigingen en had een parttime baan. Henk vond het allemaal prima. Hij werkte vijf dagen in de week en in het weekend kluste hij wat rondom huis. Ze hadden niet vaak ruzie, maar van veel liefde tussen de twee was niet echt sprake meer.

Een jaar of 6 geleden begint Henk zich anders te gedragen. Hij wordt sneller boos, vergeet veel en simpele handelingen lukken steeds vaker niet. Na onderzoeken krijgt Henk de diagnose dementie.

‘Tot de dood u scheidt’

Het actieve leven van Trudy is abrupt tot stilstand gekomen. Haar dagen en vaak ook nachten zijn gevuld met zorgen voor haar man. De man waar ze al ver voor de diagnose niet meer zoveel liefde voor voelde.

Dat duurt lang....

Ze komen continu in conflict en begrijpen elkaar niet meer. Toch vindt ze dat ze voor hem moet blijven zorgen.

Trudy zei ja op de vraag van de trouwambtenaar:

‘Neemt u aan tot uw wettige echtgenoot, Henk... en zul je trouw alle plichten vervullen, in goede en slechte tijden, in ziekte en gezondheid, tot de dood jullie scheidt?’

En nu laat de dood lang op zich wachten. Trudy kijkt er bijna naar uit. En toch vindt ze het moeilijk om hulp van buitenaf te accepteren en denkt ze er niet aan om hem op te laten nemen in een verpleeghuis, want ‘Ik heb hem een belofte gedaan’ en ‘Wat zullen anderen daar wel niet van denken?’

Mantelzorgers zoals Trudy komen we veel tegen. Uit plichtsbesef blijven ze door worstelen, maar wanneer je geen reserves meer over hebt is elke tegenslag, elk conflict en elke beslissing die je moet maken teveel. (Ook als er nog wel veel liefde is tussen de mantelzorger en de persoon met dementie)

Daarom is het belangrijk om gelijk na de diagnose hulp te zoeken om te leren hoe je om moet gaan met iemand met dementie. Om te leren hoe je voor jezelf kunt blijven zorgen in deze lastige tijd. En om te bespreken waar je grenzen liggen en wat dan de mogelijkheden zijn.

Met ons boek willen Freya en Hanneke mantelzorgers op een laagdrempelige en makkelijke manier leren hoe ze kunnen reageren op iemand met dementie. Hoe ze echt contact kunnen blijven maken. De SPEELS-methode is geen pas-klaar antwoord op alle problemen, maar kan wel helpen de kans op conflicten, strijd, onbegrip en overbelasting te verkleinen.

Meer info op <https://www.zegjabijndementie.nl/handboek-dementie>

Mantelzorgveteraan - Praten met en niet over mensen met dementie

"Na de diagnose dementie praten mensen vooral *OVER* mij en niet meer *MET* mij"... Dit is een veel gehoord commentaar dat ik ook vaak teruglees en herken vanuit de praktijk.

Dit was één van de onderwerpen waar vorige week over gesproken werd tijdens Walking de Talk for Dementia. Het gebeurt zo vaak dat vrienden, familie en zelfs zorgprofessionals het gesprek met de mantelzorger aangaan over de persoon met dementie, terwijl deze persoon er gewoon bij aanwezig is. Meestal met de beste bedoelingen en uit liefde, maar dat is niet zoals zij het voelen.

PRAAT MÉT EN NIET ÓVER MENSEN MET DEMENTIE...

Stigma

Het stigma dat mensen met dementie het niet meer weten, goed kunnen inschatten of het toch niet horen, is kwetsend en zo onnodig. En het klopt ook niet. Ongeacht hoever iemand in het proces zit, kan het bewustzijn nog steeds aanwezig zijn. En niet alleen verbaal, ook non-verbaal. Heb jij zelf wel eens de situatie gehad dat je 'voelt en ziet' dat mensen op een afstand het over jou hebben? Dat inschattingsvermogen ben je na diagnose niet ineens kwijt.

Technische innovatie

In de ontwikkeling van nieuwe / innovatie hulpmiddelen zie je dit ook terugkomen. Mensen met dementie worden hierin beperkt tot soms helemaal niet meegenomen. Er worden zelfs oplossingen ontwikkeld die het stigma benadrukken. Zij zijn de expert van het probleem en daarmee ook van de oplossing. Betrek hun vanaf het begin tot het einde.

Beleidsmakers

Het ene onderzoek na het andere onderzoek. Hoe zorgen we ervoor dat 'ze' langer thuis blijven wonen? We plaatsen 'ze' niet meer in tehuizen maar gaan 'ze' in nieuw te bouwen wijken plaatsen. Is dit

goed of is dit een potentiële nieuwe achterstandswijk? Hoe worden mensen met dementie echt betrokken in nieuw beleid?

Internationaal

We liepen een deel van de mooie pelgrimsroute naar Santiago de Compostella met mensen uit 40 landen. Ook mensen met dementie, die mee liepen, bevestigde dat het een wereldwijd stigma is.

Laten we hier allemaal wat beter over nadenken. Over het algemeen maken we deze fouten onbewust en uit liefde of voorzorg. Maar laten we het morgen, nee nu! anders doen.

Ton in 't Veen - Mantelzorgveteraan - Inspire(d) to change

vergeet
dementie
onthou mens

een dementievriendelijke
samenleving start in je hoofd

Raad van Ouderen
Praten mét ouderen,
niet óver ouderen

Zorgen om de ouderenzorg. Ouderen op de drempel van langdurige zorg – Advies Raad van Ouderen

De Raad van Ouderen heeft het advies 'Zorgen om de ouderenzorg. Ouderen op de drempel van langdurige zorg' gepresenteerd, waarin zij pleiten voor meer verpleeghuisplaatsen en extra middelen en tijd voor huisartsen. Het advies omvat in totaal 13 aanbevelingen om te voorkomen dat een groeiende groep kwetsbare ouderen tussen wal en schip dreigt te vallen.

Wachttijst

Momenteel wachten er al 10.000-en mensen op een plek in een verpleeghuis, wat vaak schrijnende situaties met zich meebrengt. Om deze reden adviseert de Raad van Ouderen om het aantal verpleeghuisplaatsen zo snel mogelijk uit te breiden, aangezien niet alle ouderen geschikt zijn voor 24-uurszorg thuis.

Extra middelen en meer tijd

Een essentieel advies is ook om de huisartsenpraktijken te versterken met geriatrische en sociale expertise. Vanwege het groeiende aantal ouderen dat langer thuis blijft wonen, ervaren huisartsen een overweldigende werkdruk. Ouderen doen vaak een beroep op huisartsen, daarom is het advies om extra tijd en middelen beschikbaar te stellen, zodat huisartsen hun taken naar behoren kunnen uitvoeren.

Duidelijkheid wie regie heeft bij de zorg

Daarnaast blijkt uit het advies dat de zorg in geclusterde (zorg)woningen voor ouderen met vergevorderde dementie vaak te wensen overlaat. Het is van groot belang dat er duidelijkheid is over wie de regie heeft bij de zorg thuis.

Ouderen zonder mantelzorger

Een vergeten groep binnen het ouderenbeleid zijn ouderen zonder mantelzorger. Deze ouderen wonen alleen, hebben geen kinderen of familie in de buurt en missen vaak ook een sterk sociaal netwerk. Daarom pleit de Raad van Ouderen voor de invoering van een 'Social service buddy' en voorrang bij het toewijzen van geschikte woonvormen voor deze groep.

Een groeiende groep ouderen dreigt tussen wal en schip te vallen

Het advies omvat in totaal 13 aanbevelingen om te voorkomen dat een groeiende groep kwetsbare ouderen tussen wal en schip dreigt te vallen. Het is van groot belang om deze aanbevelingen in overweging te nemen, zodat er adequate maatregelen kunnen worden genomen om de zorg voor ouderen te verbeteren en ervoor te zorgen dat zij de ondersteuning ontvangen die zij nodig hebben. De Raad van Ouderen benadrukt dat het essentieel is om deze problemen aan te pakken en te investeren in de ouderenzorg, om zo te voorkomen dat de kwetsbaarheid van ouderen verder toeneemt.

Lees meer in [Zorgen om de ouderenzorg - Advies Raad van Ouderen - 2023 Juni](#)

Kabinet steekt structureel 49 miljoen in samenwonen jong en oud

Het kabinet trekt de komende jaren structureel geld uit om samenwonen tussen jongeren en ouderen te stimuleren. Met deze subsidie kunnen huurprijzen voor kamers in wooncomplexen voor ouderen met € 200 per maand verlaagd worden voor jonge huurders tussen 18 en 30 jaar.

Doordat dergelijke woningen een betaalbaar alternatief worden, is het voor jongeren aantrekkelijk om voor deze manier van wonen te kiezen. Doel van de subsidie is om de samenhang en leefbaarheid in complexen met ouderenwoningen te vergroten. Doordat jongeren tussen de ouderen wonen kunnen ze daarnaast helpen met lichtere (zorg) taken zoals ogen druppelen of boodschappen.

"Het mes snijdt hier aan twee kanten. We zien relatief steeds meer ouderen, minder zorgpersoneel om voor hen te zorgen en woningnood en eenzaamheid onder jongeren. Met deze regeling kunnen we jongeren betaalbare woonruimte aanbieden, en kunnen zij altijd even een praatje maken of iemand opzoeken in het complex. Voor ouderen zorgt het voor meer leven in de brouwerij en extra hulp en ondersteuning. Jong en oud kunnen zoveel voor elkaar betekenen en van elkaar leren. Doordat ze met en naast elkaar wonen ontstaat er ook meer begrip voor elkaar", aldus minister Helder.

Bron en meer info <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2023/05/31/kabinet-steekt-structureel-49-miljoen-in-samenwonen-jong-en-oud>

Met de stroom mee - 3 transities naar een duurzaam en adaptief stelsel van zorg en ondersteuning – Advies Raad voor Volksgezondheid en Samenleving

Met het huidige zorgstelsel krijgen burgers niet de zorg en ondersteuning die ze nodig hebben. Nadat al vaker is geconstateerd dat de zorg door toenemende tekorten onhoudbaar is, stelt de Raad in dit advies dat het huidige zorgstelsel zelf in belangrijke mate bijdraagt aan dit probleem. Dit komt onder andere door de gefragmenteerde organisatie, perverse productieprikkelers en doordat het stelsel de toegang tot goede zorg steeds ongelijker maakt. Groot onderhoud is nodig, waarbij ook de fundamenten moeten worden aangepakt.

Drie transities

Dit advies bevat drie transities met concrete voorstellen die noodzakelijk zijn voor een toekomstbestendig zorgstelsel:

1. Van concurrentie en fragmentatie naar samenwerking en vereenvoudiging;
2. Van individuele verantwoordelijkheid naar gedeelde verantwoordelijkheid;
3. Van gefixeerd en gesloten naar open en lerend.

Lees meer in [Met de stroom mee - naar een duurzaam en adaptief stelsel van zorg en ondersteuning – Advies Raad voor Volksgezondheid en Samenleving](#) en [3 transities infographic bij advies RVS Met de stroom mee](#)

Heeft u een kamer over in huis? Mijn Woongenoot brengt generaties samen

Verschillende generaties kunnen veel van elkaar leren. Dat is de overtuiging van Kitty van der Made-Bogaerts. Met haar platform MijnWoongenoot koppelt ze kamerzoekers aan mensen die een kamer over hebben in hun huis.

Verbinding ouderen en jongeren

Als zestienjarig meisje ging Kitty van der Made met haar oma op vakantie. 'Ik heb altijd fijn contact gehad met mensen van allerlei leeftijden. Als kind met mijn opa's en oma's en ook nu heb ik vriendschappen met mensen die veel ouder en veel jonger zijn dan ik. Ik heb het altijd merkwaardig gevonden dat verschillende generaties zo gescheiden van elkaar leven.' Het zijn de levensverhalen van senioren die haar boeien. In onze samenleving zijn we van elkaar verwijderd. Jongeren die geen grootouders hebben, ontmoeten nauwelijks senioren. En senioren zonder kleinkinderen komen geen jongeren tegen. Oud zijn is blijkbaar niet interessant. In haar lessen nodigt ze daarom vaak senioren uit om bijvoorbeeld te praten over zingeving, over eigen regie en over hun levenseinde of het gebruik van zorgtechnologie. 'Studenten waardeerden die lessen altijd hoog. Ze gaan met nieuwe inzichten de klas uit. Ze zien hoe veerkrachtig deze mensen zijn. Senioren krijgen door deze contacten in de les juist weer meer vertrouwen in de jeugd.'

Mijn Woongenoot brengt generaties samen

Door de wederzijdse interesse bij deze ontmoetingen kwam Van der Made op het idee voor MijnWoongenoot. 'Veertig procent van de senioren woont alleen, soms in best ruime woningen. Aan de andere kant zie ik veel studenten ploeteren: om een kamer te vinden, maar soms ook met het leven. Ik zie aan alles dat zij veel kunnen hebben aan de levenswijsheid van anderen, aan hun relativiseringsvermogen. We kunnen veel maatschappelijke uitdagingen verlichten door generaties op deze manier met elkaar in contact te brengen.'

Met MijnWoongenoot koppelt Van der Made kamerzoekers aan mensen die een kamer in hun huis willen verhuren. Dat hoeven overigens niet per se senioren en jongeren te zijn: MijnWoongenoot helpt ook mensen die tijdelijk woonruimte zoeken, bijvoorbeeld omdat hun relatie is verbroken. Of mensen die een paar dagen per week in een andere stad werken en daar een logeerplek zoeken. 'In landen als Canada, Nieuw-Zeeland en Frankrijk is dat woning delen al veel gebruikelijker. In Nederland minder. Dat komt ook doordat er allerlei regeltjes zijn die mensen afschrikken.'

Maar dat afschrikken hoeft helemaal niet: MijnWoongenoot helpt een verhuurder bijvoorbeeld met het huurcontract, het bepalen van de huurprijs en andere administratieve zaken.. 'Maar het belangrijkste is de klik tussen de deelnemers, een goede match en de begeleiding', zegt Van der Made. 'Ik kijk of mensen bij elkaar passen en organiseer dan een klikgesprek. In het matchingsplan neem ik dan ook wederzijdse verwachtingen en huisregels op. Na een maand plan ik ook weer een evaluatiegesprek om te zien of alles naar wens verloopt.'

Bron en meer info op <https://www.onsmagazine.nl/2023/06/30/heeft-u-een-kamer-over-in-huis> en <https://mijnwoongenoot.nl>

Project 'Veur mekoar en mit mekoar' voor Groningse domeinoverstijgende zorg

Het project 'Veur mekoar en mit mekoar', een samenwerking tussen de Groninger Dorpen, zeventien zorgaanbieders in Groningen, gemeenten, zorgkantoor en zorgverzekeraar Menzis, heeft subsidie van het ministerie van VWS gekregen voor domeinoverstijgend werken.

In de provincie Groningen wordt dit jaar in tien plaatsen gestart met domeinoverstijgend samenwerken met inwoners in wijken en dorpen, en binnen de zorgketen. Waaronder in Loppersum, Noordbroek, Haren, Groningen, Opende en Aduard.

Eén plek en één vaste professional

Met de subsidie wordt geïnvesteerd in zorgzame gemeenschappen, zodat mensen in hun vertrouwde omgeving kunnen blijven wonen en professionele zorg minder nodig is. Hierbij stellen ze als eerste de vraag aan gemeenschappen hoe zij willen samenleven en 'zorg voor elkaar' ingericht willen hebben. Dit kan in de toekomst

leiden tot één plek waar inwoners terecht kunnen voor alle vormen van zorg en hulp, één vaste professional die bij de inwoner over de vloer komt en samen met de inwoner vaststelt welke zorg en ondersteuning nodig is, en nieuwe vormen van dienstverlening.

Zorgzame dorpen

De afgelopen jaren is met ondersteuning van de Groninger Dorpen een netwerk van 'Zorgzame dorpen' tot stand gebracht, waarin verschillende vormen van bewonersinitiatieven op het gebied van zorg en ondersteuning van elkaar kunnen leren.

Erg ingewikkeld

Wethouder Bert Nederveen van gemeente Westerkwartier: "De zorg in Nederland is wel erg ingewikkeld geworden. Door domeinoverstijgend samen te werken gaan we terug naar waar het om gaat: inwoners ondersteuning en passende zorg bieden in hun eigen omgeving zonder ingewikkelde manier van werken."

Elke regio telt – Een nieuwe aanpak van verschillen tussen regio's

Hoewel Nederland relatief klein is, kent ons land aanzienlijke regionale verschillen.

Die verschillen zijn er in landschappelijk en cultureel opzicht, maar ook als het gaat om de kansen die mensen hebben om een passende baan te vinden, om onderwijs te volgen op een goed bereikbare locatie en om gezond oud te worden.

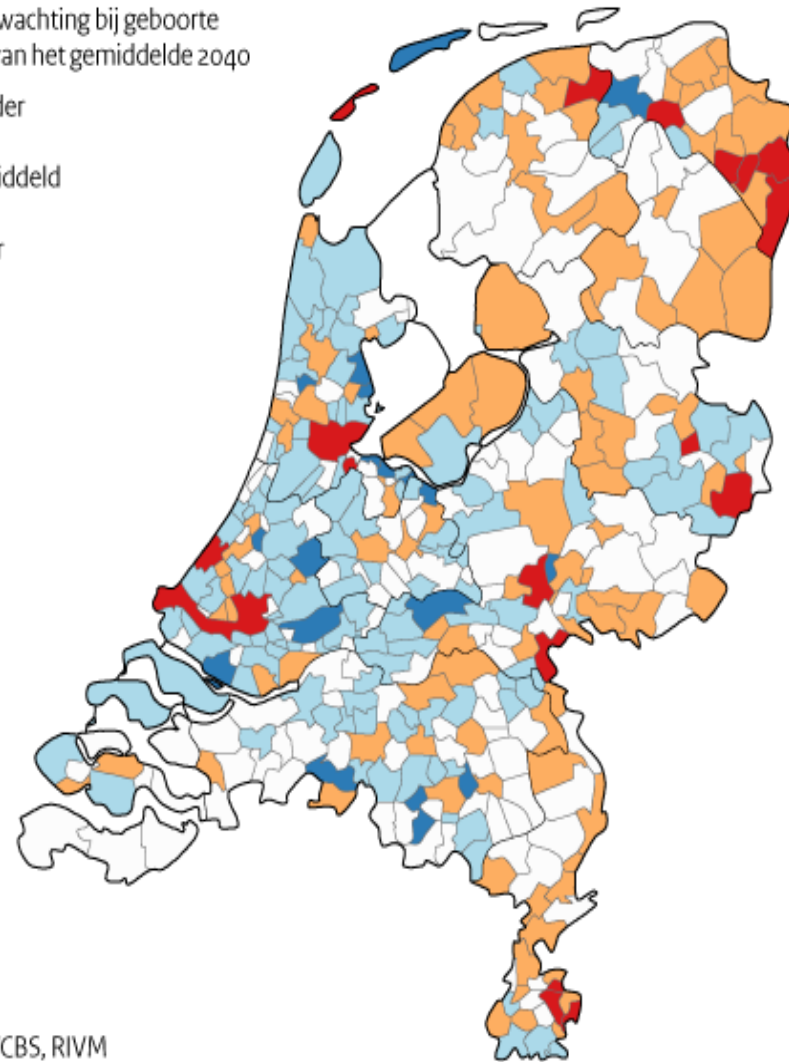
Bepaalde gebieden in Nederland, veelal gelegen buiten de economische centrumgebieden, hebben te maken met een stapeling van achterstanden op één of meer aspecten.

Deze situatie is niet nieuw, maar de ongelijkheid neemt de laatste jaren verder toe.

Het bestaan van dergelijke onwenselijke verschillen in regionale brede welvaart vormde voor drie onafhankelijke adviesraden aanleiding om hierover gezamenlijk te adviseren: de Raad voor de leefomgeving en infrastructuur (Rli), de Raad voor Volksgezondheid & Samenleving (RVS) en de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB).

Lees meer in [Elke regio telt – Een nieuwe aanpak van verschillen tussen regio's – RLI – ROB – RVS maart 2023](#)

Levensverwachting bij geboorte
afwijking van het gemiddelde 2040

Bron: PBL/CBS, RIVM

DE CLIËNTONDERSTEUNER: welke taak op welk moment?

Introductie

Een inwoner kan op verschillende momenten in het leven een beroep doen op een cliëntondersteuner. Het doel is het optimaliseren van de regie van de inwoner op het eigen leven en de zorg en ondersteuning die de inwoner nodig heeft.

Cliëntondersteuning is in de wet geregeld. Deze wet biedt veel ruimte voor de invulling van cliëntondersteuning. Criteria als levensbreedheid en integraliteit vragen om een ruime opdracht aan cliëntondersteuners. Hoe een gemeente de opdracht van cliëntondersteuners invult is afhankelijk van de lokale context, de visie en de partijen waarmee wordt samengewerkt.

In deze infographic vind je een samenvatting van de verschillende momenten waarop cliëntondersteuning kan worden ingezet en welke taken hierbij horen.

Meer lezen:

- Movisie, 2020: Onafhankelijke cliëntondersteuning: wat valt eronder en hoe biedt je het levensbreed aan?
- VNG, 2022: Handreiking Cliëntondersteuning
- XpertisZorg, 2019: Wie helpen de weg te vinden?

TOELEIDER

Toegang

Bij het verkrijgen van passende ondersteuning

Als iemand een beroep wil doen op zwaardere vormen van ondersteuning of zorg, vindt altijd een toegangstoets plaats. Het gaat hier om het moment van toegang tot voorzieningen of zorg (rondom of net na indicatiestelling).

- de cliëntondersteuner helpt het netwerk te betrekken
- de cliëntondersteuner kan zo nodig meegaan naar het gesprek en meedenken
- de cliëntondersteuner helpt een persoonlijk plan te maken, als voorbereiding op een toegangsgesprek

WEGWIJZER

Oriëntatiefase

Bij reflectie op het eigen leven

Dit speelt op momenten wanneer een inwoner iets meemaakt en daardoor minder zelfredzaam is en niet kan participeren om de manier waarop die gewend is (of als de inwoner verwacht dat dit binnenkort gaat gebeuren).

- de cliëntondersteuner biedt een luisterend oor
- de cliëntondersteuner zorgt voor vraagverheldering; helpt te ordenen wat er allemaal gebeurt en wat dat betekent
- de cliëntondersteuner is een wegwijzer in wat er zoal mogelijk is
- de cliëntondersteuner biedt praktische ondersteuning, zoals bij het helpen invullen van formulieren

BELANGENBEHARTIGER

Ondersteuning

Tijdens het ontvangen van hulp

Heeft iemand eenmaal contact met een zorgverlener, dan kunnen er ook momenten zijn dat behoefte bestaat aan ondersteuning. Het gaat hier om het moment dat de cliënt al gebruik maakt van voorzieningen en daarin keuzes moet maken.

- de cliëntondersteuner ondersteunt de inwoner bij het opstellen van het zorg- of behandelplan
- de cliëntondersteuner biedt ondersteuning bij klachtenprocedures
- de cliëntondersteuner biedt ondersteuning op evaluatiemomenten waarop het plan wordt aangepast of wanneer de cliënt overweegt over te stappen maar een andere aanbieder

vergeet
dementie
onthou mens

een dementievriendelijke
samenleving start in je hoofd

MantelzorgNL pleit voor het handhaven abonne- mentstarief WMO

Het kabinet wil het abonnementstarief voor alle Wmo-voorzieningen afschaffen.

Is het einde van het
abonnementstarief
Wmo in zicht?

In plaats daarvan komt dan weer een inkomensafhankelijke eigen bijdrage. Nu geldt

een vast bedrag van 19 euro per maand voor alle Wmo-voorzieningen samen.

Door afschaffing van het abonnementstarief hoopt het kabinet dat mensen met hogere inkomens de zorg en ondersteuning buiten de Wmo gaan inkopen. Afschaffing zorgt voor toename van de zorgkosten en van de regeldruk.

Daarnaast verwacht Mantelzorg NL niet dat de druk op huishoudelijke zorg zal afnemen. Dat hebben zij onder de aandacht gebracht van Kamerleden.

Lees meer

op
<https://www.mantelzorg.nl/pro/nieuws/abonnementstarief>

De woonomgeving van de toekomst - Kiezen moet kunnen – ook voor ouderen

Dit document gaat over een urgent maatschappelijk thema: de woonzorgomgevingen van morgen en overmorgen. Woonzorgomgevingen zijn plekken waar (onder meer) oudere mensen wonen – een veel voller werkwoord is: *léven* – en waar bewoners beschikken over diverse vormen van zorg en ondersteuning.

Meer info op <https://kbs-frb.be/nl/kiezen-moet-kunnen-ook-voor-ouderen-de-woonzorgomgeving-van-de-toekomst>

Steunpunten Mantelzorg in de Provincie Groningen

De Steunpunten Mantelzorg bieden praktische hulp en emotionele steun in alle gemeenten in de Provincie Groningen.

Waar en door wie vindt u vast via het overzicht

[Steunpunten Mantelzorg in de Provincie Groningen 7 januari 2022](#)

Technologie bij dementie thuis – Top 10 effectief bewezen—informatie vanuit de praktijk

Er komt steeds meer informatie over de inzet van technologie voor mensen met dementie; op landelijk niveau maar ook regionaal dichtbij de mensen zelf. Sinds maart 2021 is er een drie jarig project 'technologie bij dementie thuis' gestart bij Zorgnetwerk Midden Brabant (ZMBR). Vast ook leerzaam voor de Provincie Groningen en het Netwerk Dementie Groningen.

Ouderen met dementie zo lang mogelijk verantwoord zelfstandig thuis laten wonen, dat is het streven. Technologie kan daar een belangrijke en ondersteunende rol in spelen. Echter is er zoveel op de markt dat het voor zorgprofessionals vaak moeilijk is om door de bomen het bos te zien. Daarbij komt dat lang niet ieder product geschikt is voor mensen met dementie.

Het project technologie bij dementie thuis richt zich op 2 pijlers

Het opstellen en toegankelijk maken van informatie voor professionals op zorgpad 1 en 2 (Casemanagers, Wijkverpleegkundigen, Praktijkondersteuners, Ergotherapeuten en Sociaalwerkers) over de inzet van technologie bij mensen met dementie die thuis wonen.

Professionals op zorgpad 1 en 2 trainen in advisering over en implementatie van technologie.

Top 10 effectief bewezen

Op de site van het ZMBR is een Top 10 gepubliceerd. Deze resultaten zijn tot stand gekomen in samenwerking met een [klankbordgroep](#) bestaande uit 11 professionals van verschillende organisaties en disciplines werkzaam in alle gemeenten van de regio Midden-Brabant. In deze [Top 10](#) staan producten die effectief zijn bewezen voor mensen met dementie die thuis wonen en voor iedereen toegankelijk zijn.

De top 10 zal vernieuwd worden en de producten die er eerder instonden worden geborgd onder de verschillende categorieën. Zorgprofessionals kunnen van de site de benodigde informatie halen om mensen thuis te adviseren om technologie in te zetten en het langer thuis blijven wonen te ondersteunen.

Bron en meer info op <https://www.zorgnetwerkmb.nl/projecten/technologie-bij-dementie-thuis>

Slim-O-theek in gemeente Eemsdelta en Groningen

Bij de SlimoTheek kunnen ouderen, hun mantelzorgers en professionals in zorg en welzijn gratis slimme technologie lenen op een locatie dichtbij huis. Zo kunnen zij producten uit de SlimoTheek in het dagelijks leven uitproberen. Bij kleine opstartproblemen voorziet de SlimoTheek in hulp-aan-huis door een getraind netwerk van vrijwilligers. Na de uitleenperiode kan het product aangeschaft worden of teruggegeven worden aan de SlimoTheek.

Meer algemene informatie en ook de info over meer slim-o-theeken in Nederland vindt u bij GeneratieThuis.

Informatie Generatiethuis <https://www.generatiethuis.nl/wat-is/slimotheek>

vergeet
dementie
onthou mens

een dementievriendelijke
samenleving start in je hoofd

Activiteiten Breinbieb in Forumbibliotheken De Wijert en Haren—juli 2023

BreinBieb spelochtenden

Het spelen van spellen is goed voor het fit houden van het geheugen. Bovendien is het ook nog eens gezellig! Onder begeleiding kan men met elkaar spellen spelen uit de BreinBieb-collectie. Dit kunnen quizzes zijn, maar ook memory-spellen of puzzels. Daarnaast is er ruimte voor ontmoeting en gesprek.

Spelochtenden

Forumbibliotheek De Wijert, Van Lenneplaan 10 Groningen

15 juni / 20 juli | 10.30 – 11.30 uur | gratis

Forumbibliotheek Haren, Brinkhorst 3 Haren

6 juni / 4 juli | 10.30 – 11.30 uur | gratis

De toegang tot deze ochtend is gratis. Iedereen is deze ochtend welkom maar mensen met geheugenproblemen en mantelzorgers zijn speciaal uitgenodigd. Er is plaats voor maximaal 8 mensen.

Opgave is mogelijk door een mail te sturen naar m.hopma@forum.nl t.a.v. [Marieke Hopma](#).

BreinBieb

BreinBieb is een speciale collectie in de Forumbibliotheken De Wijert en Haren. Bijvoorbeeld informatieve boeken, romans, dvd's, folders, prentenboeken en spellen. Ook ontmoetingsbijeekkomsten.

Biblionet
Groningen

Breinbieb activiteiten– Biblionet in Bedum, Delfzijl, Hoogezand en Veendam

De Breinbieb is een onderdeel van de bibliotheek waar je nuttige en leuke materialen vindt over het brein. Denk aan thema's als onthouden en vergeten, en ook dementie en mantelzorg.

Dementie—Dementie is één van de onderwerpen waarover in de Breinbieb van alles te vinden is. Mensen met dementie, hun mantelzorgers en andere betrokkenen vinden op één plek in de bibliotheek geschikte materialen. Zo zijn er bijvoorbeeld boeken die herinneringen aan vroeger op kunnen roepen, boeken geschreven door lotgenoten en spellen om met elkaar te doen of te bekijken.

Materialen en activiteiten

In de Breinbieb vind je informatie in allerlei vormen. Bijvoorbeeld informatieve boeken, romans, dvd's, folders, prentenboeken en spellen. Alle materialen kun je tijdens de openingstijden inkijken of lenen. Naast het aanbieden van materialen zorgen we, samen met partnerorganisaties, ook voor interessante activiteiten over het brein.

BIBLIONET - Vragen over de Breinbieb?

De Breinbieb vind je in de volgende bibliotheken van Biblionet: Bedum—Delfzijl - Hoogezand- Veendam

Meer informatie op

<https://www.biblionetgroningen.nl/collectie/>

vergeet
dementie
onthou mens

een dementievriendelijke
samenleving start in je hoofd

ZorgzaamWonen congres - Bouwen aan Zorgzame buurten - 28 september 2023

Het ZorgSaamWonen Congres verbindt de wereld van architecten, bouwers, beheerders en ontwikkelaars met die van lokale, regionale en provinciale overheden, burgerinitiatieven, zorgorganisaties, dienstverleners en woningcorporaties op de maatschappelijke opgaven op het gebied van wonen, welzijn en zorg.

Prettig ouder worden in Amsterdam. Dat gun je alle Amsterdammers en daar zetten de gemeente Amsterdam en de samenwerkingspartners zich, samen met de (toekomstige) senioren, graag voor in. Samen bouwen zij aan zorgzame buurten waarin mensen naar elkaar omkijken, elkaar een handje helpen. De gemeente zet de komende jaren verder in op doorstroming, geclusterd wonen en wonen met zorg nabij. Deze drie thema's staan centraal in de Amsterdamse Aanpak Volkshuisvesting waar het gaat om gebruik maken van bestaande bouw aangevuld met nieuwbouw waardoor er voldoende variaties aan (nieuwe) woonvormen bij kunnen komen.

Tijdens het congres Bouwen aan Zorgzame buurten staan we stil bij de complexiteit van deze opgave rondom specifiek de ouderenhuisvesting en bespreken we mogelijke oplossingsrichtingen. Je kunt proeven aan de mix aan voorbeelden uit Amsterdam naast die uit het gehele land. We laten zien wat er allemaal wel kan, waar nog belemmeringen zijn. Hoe kunnen we die constructief oppakken en wat is daarvoor nodig?

Op 28 september gaat het ZorgSaamWonen Congres van start. Wethouder Alexander Scholtes verzorgt het openingswoord. We vervolgen de dag met twee inspirerende keynotes: Stijn van Kreijl, founder Butterfly Effect en Bouwer zorgzame gemeenschappen in de zorg en Ludo Glimmerveen, senior onderzoeker bij het Ben Sajet Centrum en de Vrije Universiteit Amsterdam. Vervolgens is er een video over voorlichting aan senioren en er zijn pitches van inspirerende ideeën op het gebied van bouwen aan zorgzame buurten.

Bron en meer info en aanmelding op <https://www.zorgsaamwonencongres.nl/programma>

Inschrijving ZorgSaamWonen Award 2023 is geopend

De inschrijving voor de ZorgSaamWonen Award 2023 is officieel geopend. Wij zijn op zoek naar inspirerende projecten. Wat kun je doen in de openbare ruimte of in gebouwen waardoor ontmoetingen ontstaan tussen groepen mensen die elkaar normaal niet zo snel vinden? Ontmoetingen die een menging van groepen stimuleren en mogelijk juist hierdoor een onverwachte combinatie van groepen mensen met verschillende achtergronden opleveren. Hoe kunnen fysieke interventies bijdragen aan verbinding tussen buurtgenoten, bijvoorbeeld tussen jong en oud, met of zonder zorgvraag?

Onder de titel 'Ik zie je buiten' gaan we op zoek naar uitnodigende plekken die bijdragen aan/leiden tot ontmoetingen die inclusie bevorderen.

De ZorgSaamWonen Award

De ZorgSaamWonen Award 2023 is een prijsvraag en kent één winnaar van de publieksprijs en één winnaar van de juryprijs. Iedereen met een inspirerend project dat voldoet aan de beoordelingscriteria kan meedoen. Van 8 juni tot en met 1 september 2023 kunnen projecten worden aangemeld.

Voor meer informatie over de Award en inschrijven, ga naar: [ZorgSaamWonen Award 2023 | ZorgSaamWonen](https://www.zorgsaamwonen.nl/award-2023).

Kleinschalig wonen uitgelicht—In elke nieuwsbrief een kleinschalige vorm van wonen uit de Provincie Groningen e.o.

Geef dorpen meer grip op eigen woningbouw – Inspiratiebijeenkomst KNMH

In het Inspiratiecafé over “Grip op wonen”, dinsdagavond 9 mei in buurthuis Bij van Houten in Groningen, stonden burgerinitiatieven centraal. Een vijftigtal burgers, adviseurs en organisaties deed mee aan een door het door KNMH georganiseerde bijeenkomst. De KNMH ziet veel burgerinitiatieven in Groningen die zelf aan de slag gaan met een wooninitiatief en ondersteunt een aantal met haar vrijwillige adviseurs. Onder andere in Warffum, Zuidwolde, Opende en Winsum. De deelnemers kwamen bij elkaar om ervaringen te delen en te verkennen wat nodig is om deze ontwikkeling verder te brengen. Zij zijn immers de “experts” op het gebied van wonen, zoals een inleider treffend aangaf. De uitkomst van de avond was: geef meer ruimte aan wooninitiatieven vanuit de lokale gemeenschap zelf en pas de regelgeving hierop aan. Dit draagt namelijk bij aan het versnellen van een gezonde woningvoorraad, passend bij de lokale behoefte.

Minister Hugo de Jonge was eerder deze week in Groningen om te benadrukken dat het rijk de regie neemt om tot 900.000 nieuwe woningen te komen. Hij heeft de ambitie - om met provincies, die weer met gemeenten, die weer met corporaties en zorginstellingen - top-down afspraken te maken. Maar hoe passen hierin de plannen, die we de laatste jaren zien, van bewonersinitiatieven? En sluit deze top down aanpak wel aan bij de lokale behoefte van dorpen en wijken waar vraag is naar “woonhofjes” of naar “tiny houses”?

Groningse wooninitiatieven

Want in veel Groninger dorpen zien burgers dat zij nu, of op iets langere termijn, anders willen wonen. Op dit moment sluit de woningvoorraad in het dorp niet aan op deze behoefte. Ouderen, jongeren of kwetsbare doelgroepen voelen zich daardoor gedwongen het eigen dorp te moeten verlaten. Zonde, want juist deze mix van groepen is cruciaal voor het behouden en versterken van de leefbaarheid in lokale gemeenschappen. Daarom nemen steeds meer dorpen het initiatief voor woningbouw in eigen beheer, maar het ontwikkelen van een woonvorm waarin de lokale gemeenschap centraal staat kost veel tijd en energie.

Droomwonen in Opende

Als voorbeeld het dorp Opende. Meer dan 10 jaar geleden werd de stichting Droomwonen opgericht om haar droom uit te laten komen: samen wonen en leven op één erf in eigen dorp. Inmiddels is de bouw van 17 koopappartementen voor ouderen en 9 eenheden voor mensen met een beperking gestart. Hoe mooi kan het worden geeft een bestuurslid aan: we maken nu zelfs een plan voor een “droomtuin” waarin we ook samen kunnen genieten en werken.

Goud Oud in Warffum

In Warffum werkt de stichting Goud Oud al jaren aan een plan voor een zorghof in en door het dorp. Er is een locatie voor een hofje van 16 woningen waar goede zorg kan worden geleverd. De komende periode zullen vooral de financiën bepalend zijn voor de slaagkans.

Woonhof in Winsum

En in Winsum werkte de woongroep 50+ jaren aan een woonhof. Dit plan werd onlangs gepresenteerd aan maar liefst 200 geïnteresseerde (veelal oudere) burgers. Met noaberschap willen burgers zo langer zelfstandig wonen en minder aanspraak maken op (zorg)gelden.

Maar duidelijk werd ook dat het niet alleen gaat om nieuwbouw. Ook het aanpassen van de bestaande woningen is nodig om tot een toekomstbestendig dorp te komen, zoals Plaatselijk Belang Zuidwolde aangaf. Verbouw tot levensloopbestendige woningen en het energiezuiniger maken is een grote uitdaging;

Versnelling woningbouw mogelijk

Lokale initiatieven staan klaar om ook hun bijdrage te leveren aan de versnelling van woningbouw. De regelgeving is hier echter nog niet op ingericht. De aanwezigen vinden dat de overheid zich op dit moment te veel richt op grootschalige woningbouw en weinig oogt heeft voor de lokale behoefte van dorpen en wijken. Bewonersinitiatieven zouden meer aandacht en waardering moeten krijgen was een veelgehoorde wens.

De aanwezigen riepen daarom op tot steun van kleinschalige wooninitiatieven door kortere procedures, subsidies, grond of garanties. Daarnaast was er een oproep om tot meer bundeling van krachten te komen en te werken van onderop: vanuit burgerinitiatieven. Initiatiefnemers willen met woningcorporaties en gemeenten tot plannen komen, waarbij een directe afstemming met de provincie gewenst is. De aanwezige wethouder, de manager van een woningcorporatie en ook de vertegenwoordigers van de Groninger Dorpen en Zo willen wij wonen, onderstrepen dit. Een uitgestoken hand naar het nieuwe college van GS om ook vanuit burgers tot een bijdrage aan de opgave van minister de Jonge te komen: naar meer Grip op wonen. Een dergelijke aanpak zou ook goed passen in een Nij Begun; werken aan woonprojecten én vertrouwen.

Meer informatie? Johan Dijk, KNHM foundation, team Groningen, jojadijk@live.com, 06 – 200 19 639

vergeet
dementie
onthou mens

een dementievriendelijke
samenleving start in je hoofd

...en theater

Theatervoorstelling 'De dementie van Jet en Harrie'

Alles lijkt goed te gaan als Jet en Harrie beide met pensioen gaan. Het leven ligt aan hun voeten, totdat er dingen gebeuren die Harrie een niet-pluisgevoel geven. Jet blijkt te lijden aan de ziekte van Alzheimer.

We volgen Jet en Harrie vanaf het moment waarop er niets aan de hand is, totdat Jet is verhuisd naar een verpleegafdeling.

De voorstelling laat je lachen en huilen en geeft een inzicht in het proces van de patiënt en haar mantelzorgers.

De voorstelling wordt op verzoek ook op locatie gespeeld. Wil je hierover informatie, neem dan vrijblijvend contact op via info@ervarea.nl.

Bron en meer info op <https://www.ervarea.nl/theater>

Gratis lezing "De Dag door met dementie"

Mensen met dementie verdienen onze beste hulp en zorg. Thuis, op straat, bij sociale contacten, in de winkel en in zorginstellingen. Dit begint met kennis over dementie. Die kennis, die onder meer in onze boeken 'De dag door met dementie' en 'Dementie & Empathie' staat, deelt Dick Kits graag tijdens interactieve lezingen voor mantelzorgers, familie, vrienden, zorgverleners en wie ook maar in contact is of komt met iemand met dementie.

In de lezing gaat hij allereerst in op de oorzaak van het vaak onbegrepen gedrag. Hoe werkt het brein en waarom worden de basis emoties zo belangrijk? Hoe kun je omgaan met onrust, boosheid en agressie? Hoe belangrijk is mijn eigen houding daarin en hoe belangrijk zijn mijn empathische vaardigheden?

Deze interactieve lezing informeert, inspireert en geeft vooral en veel praktisch handvatten voor de juiste omgang met mensen met dementie. Alle vragen van de toehoorders komen aan bod.

Duur circa 2 uur incl. pauze en interactie. Kosten: Gratis vanaf 50 personen.

Wilt u meer weten over een GRATIS lezing in de periode 3 tot 20 oktober 2023 voor uw instelling, gemeente of organisatie?

Bron en info LinkedIn en <https://dementie-empathie.nl> en mail dick@dutch8.nl

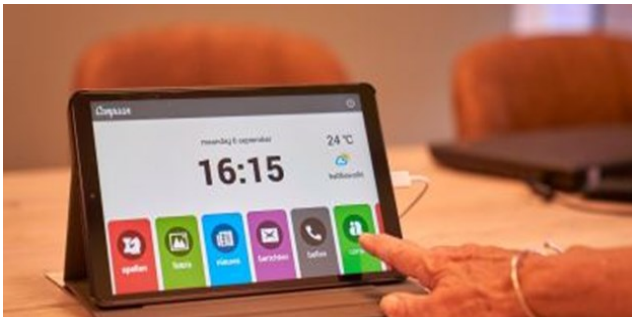
Technologie Tip

Amstelring wijkzorg start met beeldzorg

Meer en meer thuiszorg organisaties zijn gestart met beeld zorg. Deze keer in de nieuws brief hoe Amstelring dat recent is gaan doen. Amstelring Wijkzorg ziet het leveren van zorg op afstand, ofwel beeldzorg, als een belangrijke en noodzakelijke aanvulling op de fysieke zorg aan huis.

Gemakkelijk bedienbaar tablet

De beeldzorg wordt geleverd via een Compaan, een eenvoudig bedienbare tablet speciaal ontworpen voor ouderen die minder digivaardig zijn. Met behulp van beeldzorg behouden cliënten (en naasten) meer regie over hun eigen leven. De wijkteams kunnen zo meer cliënten helpen en meer passende zorg leveren. Sommige zorgtaken zijn goed op afstand te leveren. Zoals controle op het toedienen van insuline, de juiste medicatie innemen of nog even nabellen of alles goed is gegaan met douchen. Beeldzorg is geen vervanging van de zorg.

Het digitale team

De Amstelring wijkteams worden versterkt door het digitale team. Het digitale team bestaat uit verpleegkundigen en verzorgenden die al bij Amstelring werken.

Er is nauw contact met de wijkteams en ze bouwen een sterke band op met de cliënten.

Voor welke zorg kunt u het digitale team/beeldzorg inzetten?

Beeldzorg kan een aanvulling zijn op de daadwerkelijke zorg bij de cliënt thuis en kan goed worden ingezet bij vele zorgvragen ter ondersteuning op afstand. Er kan onder andere gedacht worden aan de volgende zorgmomenten:

- Medicatie ondersteuning (toezicht medicatie, ondersteuning medido)
- Verpleegtechnische handelingen assisteren (begeleiding insuline)
- Algemene Dagelijkse Levensverrichtingen (ADL)

Vitale waarden

Beeldzorg kan zowel ingezet worden als combinatie met wijkzorg aan huis als alleen contact via beeldzorg. De cliënt behoudt met beeldzorg meer zelfstandigheid en regie over de eigen dag, een steuntje in de rug. Beeldzorg kan precies voldoende zijn om met een vertrouwd en zeker gevoel de dag door te gaan.

Kosten

De cliënt krijgt de tablet in bruikleen, dus er zijn geen extra kosten aan verbonden.

Tip.....Het lezen waard

Kwaliteit van bestaan voor bewoners én begeleiders – Gijs van Gemert

'Zonder een goede relatie met de bewoner – en zonder een goede context – kun je een goed bestaan wel vergeten.'

Mensen met een verstandelijke beperking en ernstige gedragsproblemen vragen om andere dan gewone zorgverlening. Vaak zitten bewoners – net als hun begeleiders – klem in een 'verlengde crisissituatie'. De nadruk ligt op disciplineren en beheersing van het gedrag van de bewoner. Maar de oplossing van deze problematiek is niet dat de een de ander zijn wil oplegt.

Ernstige gedragsproblemen hebben veel te maken met onderlinge onverstaanbaarheid. Verbetering van de kwaliteit van het bestaan vereist daarom een goede dialoog binnen een gelijkwaardige relatie tussen bewoner en begeleider. De begeleider nodigt de bewoner uit om samen op weg te gaan, stap voor stap, in de richting van zijn persoonlijk perspectief.

In dit boek wordt duidelijk hoe de leef- en werkomgeving de kwaliteit van het bestaan bevordert in plaats van belemmert. De dagelijkse ritmiek mobiliseert de kracht van de dagelijkse dingen. Soepele planning en tijdige evaluatie maken de complexiteit van de omgeving hanteerbaar. Kennisoverdracht en leren-door-doen maken praktijkervaring overdraagbaar. Dit boek is primair bedoeld voor praktijkprofessionals: diegenen die in rechtstreeks contact met de bewoner bouwen aan een beter bestaan. Naast de dagelijks begeleiders zijn dat bijvoorbeeld ook behandelaren, docenten en werkleiders. Het boek berust op verhalen uit de dagelijkse praktijk. De aanbevelingen in het boek blijven daardoor dicht bij de wenselijke praktijk.

Gijs H. van Gemert was bijzonder hoogleraar 'Zorg voor ernstig geestelijk gehandicapten' aan de Rijksuniversiteit Groningen. Hij was tevens manager van een expertisecentrum in een grote zorginstelling.

Boeken – 50 – over mensen en dementie

Lees meer over de boeken in [Boeken – 50 – over mensen en dementie](#)